

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Баулін О.В. Використання науково-технічних засобів під час досудового розслідування / О.В. Баулін // Криміналістичний вістник. Кримінально-процесуальне право та криміналістика. — К. : Київський національний університет внутрішніх справ, 2013. — Вип. 1. — С. 88-92.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4651-17/page>. — Назва з екрану.
3. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо забезпечення дотримання прав учасників кримінального провадження та інших осіб правоохоронними органами під час здійснення досудового розслідування» [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2213-19/paran37#n37>. — Назва з екрану.

Ю.О. Федорук,

студ. IV курсу, спеціальність «Право»,

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

**Науковий керівник: старший викладач кафедри кримінального права,
кримінального процесу та криміналістики О.В. Нарожна**

ДАКТИЛОСКОПІЯ: МИНУЛЕ ТА СУЧАСНІСТЬ

Історичні документи свідчать про те, що сліди пальців рук були відомі людині за часів Стародавнього світу. Так, у Канаді на скелях біля озера Кейжимкуйка невідомий стародавній художник висік на кам'яній скелі долоню руки, на якій точно зобразив лінії, що відтворюють папілярні візерунки. У Китаї був знайдений манускрипт, датований 782 р., що являв собою боргове зобов'язання солдата, який запозичив у ченця храму в Ху-Куо в борг 1000 монет сріблом. Зобов'язання закінчувалося записом про те, що обидві сторони визнали його правильним і справедливим, як підписи до нього були додані відбитки пальців.

Особливості ліній долонь і візерунків пальців рук послужили поштовхом до розвитку вчення про сліди пальців рук. Першими дослідниками в цій сфері став вчений біолог Марчелло Мальпігі, який науково описав в своїй праці «De externotactus organo» папілярні візерунки: «розглядаючи крайню верхню частину пальця, спостерігаємо численні зморшки, які ніби йдуть колоподібно або звиваю-

чись», і вчений біолог Ян Пуркіне, який розробив першу класифікацію візерунків шкіри на пальцях [1, с. 5].

Однак відкриття феномену пальцевих відбитків, і перше вживання слова «дактилоскопія» пов'язують з англійським службовцем Вільямом Гершелем і шотландським лікарем Генрі Фолдсом, які (незалежно один від одного) встановили, що папілярні візерунки індивідуальні і не змінюються протягом усього життя людини [2, с. 12].

На сьогоднішній день, сліди пальців рук — предмет вивчення дактилоскопії (від грец. «дактилос» — палець, і «скопіо» — дивлюся) — розділу трасології, що вивчає рельєф, створюваний папілярними лініями, особливості візерунків, розташованих на подушечках нігтьових фаланг пальців рук.

Криміналістичне значення папілярних візерунків визначається їх найважливішими властивостями: індивідуальністю, відносною стійкістю та відновлюваністю, а також зручністю класифікації [3, с. 212-213]. Саме тому слідчі та криміналісти з усіх слідів, залишених на місці події, найбільше цінують сліди пальців рук, адже вони дозволяють найбільш успішно ідентифікувати особу, яка вчинила правопорушення. При правильному зберіганні відбитків, злочин по них можна розкрити навіть через десятиліття.

Розвиток дактилоскопічної науки не стоїть на місці, і в 1991 р. японські дослідники розробили метод визначення статі злочинця за слідами пальців рук. Як відомо, клітини жіночого організму мають дві статеві хромосоми — XX, а чоловічі — X і Y. Виявилося, що окремих клітин шкіри, які містяться в слідах пальців, цілком достатньо, аби встановити, які статеві хромосоми в них є. Наявність Y-хромосоми буде свідчити про те, що на місці злочину побував чоловік. Однак в генетиці статі відомі випадки, коли у чоловіків буває набір хромосом XX, а у жінок — X і Y. Але такі випадки зустрічаються вкрай рідко [4, с. 106].

У 2015 році в журналі *Analytic Chemistry* були опубліковані результати досліджень, проведених командою вчених з Університету в Олбані під керівництвом доцента хімії Яана Халамека. Їх метод визначення статі злочинця за відбитками пальців базується на знанні про те, що кислотність поту жінок приблизно в 2 рази вище, ніж у чоловіків. Методика полягає в перенесенні відбитка пальця на поліетиленову плівку, яка згодом обробляється розчином соляної кислоти і нагрівається. Це запускає хімічну реакцію, яка виявляє міграцію водорозчинних амінокислот у кислотний розчин. Команда може оцінити рівень амінокислот і таким чином визначити стать того, кому належать відбитки. У перших експериментах метод допоміг визначити стать з точністю 99% [5]. Нещодавно вчені Університету Суррея (Англія) і Нідерландського судового інституту розробили метод мас-спектрометрії для паперового розпилення, який викори-

стосує особливий тип паперу, що має властивості виявляти хімічні речовини, що з'являються в поті людей в процесі метаболізму кокаїну та інших наркотичних засобів. Точність тесту становить 99%, причому миття рук ніяк не впливає на його результати. В даний час тести на наркотики припускають аналіз біологічних рідин — крові, слини або сечі. На відміну від нового тесту, ці речовини потребують спеціального зберігання та утилізації, а їх результат простіше сфальсифікувати [6].

Таким чином, нові технології у сфері дактилоскопії, безумовно, є великим проривом. Їх впровадження в майбутню практичну діяльність стане результатом розкриття більшої кількості злочинів, в тому числі і тих, які, зважаючи на неможливість ідентифікації злочинця, були віднесені правоохоронними органами до групи так званих «глухарів».

Використання новітніх технологій на території нашої держави носить досить проблемний характер, адже для цього необхідна величезна кількість витрат як для закупівлі обладнання, так і для його утримання. Однак слід пам'ятати, що фінансові витрати в цій області можуть повністю окупитися за рахунок збільшення розкриття злочинів, і, як наслідок, забезпечення захисту здоров'я, прав, свобод та інтересів населення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Пугачев Е.З., Воронина Н.В. Дактилоскопическая экспертиза: Учебник / Е.З. Пугачев, Н.В. Воронина. — Т.: Академия МВД РУз, 2012. — 315 с.
2. Майлис Н.П. Основы дактилоскопии: Курс лекций / Н.П. Майлис. — М.: РГУП, 2016. — 140 с.
3. Аверьянова Т.В., Белкин Р.С., Корухов Ю.Г., Росинская Е.Р. Криминалистика: Учебник для вузов / Под ред. Р.С. Белкина. — М.: НОРМА, 2001. — 990 с.
4. Ищенко Е.П. Новый век криминалистики. В 2-х частях. — Часть 2 / Е.П. Ищенко. — М.: Проспект, 2017. — 304 с.
5. Химические технологии помогут определить пол человека по отпечаткам пальцев [Електронний ресурс]: Vesti.Ru. — Режим доступа: <https://www.vesti.ru/doc.html?id=2691902&tid=108144>. - Название с экрана.
6. Отпечатки пальцев покажут, кто употреблял наркотики [Електронний ресурс]: Realistonline. — Режим доступа: <https://realistonline/article/otpechatki-palcev-pokazhut-kto-upotrebyal-narkotiki>. — Название с экрана.